

Op-ed: Да, ЕС-топия е възможна!

"Европа ще бъде изкована в кризи и ще представлява сумата от решенията във връзка с тези кризи", Жан Моне, основател на европейския проект

Докато войната бушува в Украйна, може би дори не осъзнаваме какъв парадоксален дар държим в ръцете си – да живеем в мир. Новите рискове за сигурността на Европа в цялост, но най-вече за нестабилни региони като Западните Балкани, поставиха обратно региона във фокуса на международното внимание, предоставяйки нова възможност конфликтите и търканията да останат назад в името на напредъка към единното европейско бъдеще.

Западните Балкани бяха разкъсани от войни през 90-те години на миналия век и въпреки че перспективата за присъединяване към Европейския съюз (ЕС) започна да звучи все по-реална в началото на 2000 г., процесът се оказа неприятно тромав. В много аспекти разширяването на ЕС все още не е постигнало конкретни стъпки към прогресивна промяна, така необходима на хората в региона и особено на младите. Вследствие на това шансовете за присъединяване към ЕС започнаха да избледняват, което доведе до национален и регионален евроскептицизъм.

При все това, ако Западните Балкани не се закрепят здраво в ЕС, стабилността на целия европейски континент е застрашена. Ние вярваме, че една дългосрочна гаранция за мир и просперитет не може да се осигури от мастилото, с което е подписан договорът, а се основава на устойчиво и все по-тясно европейско сътрудничество, за което се нуждаем от обща визия – нашата ЕС-топия.

Изграждане на силни и устойчиви демокрации

През последните години и десетилетия антидемократичните тенденции и възходът на крайно десните партии допринесоха за поляризацията на европейските общества. Тяхната политическа игра се състои в опростяването на сложни проблеми и предлагането на бързи и нереалистични решения. Често се изважда „миграционната“ карта, което подклажда езика на омразата, подтиква към дискриминация и води до нарушаване на човешките права. В допълнение нападението на Русия над Украйна създаде нови заплахи за демокрацията. И все пак е възможно тази война да послужи като шанс за по-добро осмисляне на демократичните ценности, давайки нов тласък за укрепването на европейското единство. Стана по-очевидно от всякога, че ако искаме да живеем в плуралистична и либерална демокрация, трябва да предприемем действия. Сега.

Нефункционалните демокрации са благодатна почва за това автократите в Западните Балкани и извън тях да завладеят основните демократични механизми като изборите, върховенството на закона, свободата на медиите и независимостта на институциите. Специално що се отнася особено до гражданите на региона, отстъплението от демокрацията, липсата на политическа ангажираност, дезинформацията и заплахите за

свободата на словото са ежедневие. Всичко това поставя нас, прогресивната младеж, в привидно безнадеждна ситуация.

Ние обаче не се отказваме – чувстваме се отговорни за региона си, а и за цяла Европа, и ще настояваме за промяна. Няма да стоим на едно място, а ще направим всичко по силите си, за да защитим свободата на словото, като активно противодействаме на дезинформацията както в социалните мрежи, така и сред нашите групи от връстници. Ще допринесем за устойчивостта на нашето общество, като инвестираме в своето образование и си извоюваме правото да бъдем изслушвани. Не искаме да бъдем просто пътници на кораб без ясна посока, а да допринесем за оформянето на прогресивно и отворено общество, основано на солидарност и равенство.

И все пак не можем да се справим сами. Към нас трябва да се присъединят още много млади хора – както от региона, така и родени на Балканите, но разпръснати по цяла Европа. Всички ние призоваваме да бъдем признати и приети като равноправни европейци. Нека започнем, като заявим ясно и гласно, че това, което се продава като "свобода на движението", повече не трябва да бъде бреме за никого. Косово например е изпълниловсички условия за визова либерализация, за които ЕС настоява от години. Сега е моментът да премахнем този абсурден визов режим.

Настояваме за по-институционализирани процеси на участие, като например Конференцията за бъдещето на Европа, където младежите от Западните Балкани да бъдат неразделна част от тази транснационална инициатива. Също така нашите идеи и опит трябва да бъдат превърнати в конкретни политически действия и осезаеми политики.

Без второкласни европейци

24 февруари 2022 г. преобърна европейския политически пейзаж с главата надолу. Сега е крайно време Западните Балкани да се доближат до европейско, прогресивно и демократично бъдеще. За тази цел е от решаващо значение да се потвърдят и да се насърчат още повече общите европейски ценности като правата на човека, достойнството, демокрацията, свободата и равните възможности.

Въпреки че много млади хора в Западните Балкани споделят тези ценности, те не са признати за равноправни европейци. Регионът често се възприема като недостатъчно "добър" или "зрял", за да принадлежи към ЕС. Има опасност това обществено мнение да породии нови разочарования. Когато това изключване се усеща съвсем реално на пазара на труда, в системите на образованието, здравеопазването и социалното осигуряване – във всички аспекти на ежедневието, за мнозина обещанието за либерална демокрация започва да придобива формата на фалшива илюзия и измама. Умишлено или не, лидерите на ЕС се отнасят към милиони хора като по-нисши, макар те да споделят същите стремежи за проспериращ, мирен и стабилен живот като своите колеги, имали късмета и щастието да се родят малко по на запад. Трябва да се сложи край на тази дискриминация.

Снимка: Мрежата WB2EU

Образованието и социалното приобщаване са от ключово значение в борбата за равни възможности. Това важи и в рамките на ЕС, където неравенството между държавите-членки, като вземем за пример България, Хърватия и Румъния, е тревожно високо. Макар че разширяването на ЕС е осъществено, интеграцията все още изостава.

Понижаването до второкласен статут е равносилно на гетоизиране. Когато на хората бъде отказана реалистична перспектива за излизане от възложените им роли, те могат да загубят мотивацията да се стремят към нещо по-добро. Ето защо страните от Западните Балкани се нуждаят от реалистична перспектива да станат пълноценна част от европейското семейство. Празните обещания вече не са приемливи. Това, от което се нуждаят тези страни, са равни възможности, за да се гарантира, че няма да се отвърнат от ЕС.

Заедно искаме да работим за реализирането на нашата истинска утопична идея за ЕС, нашата визия за бъдещето на Европа. Предвид историческия момент, в който се намира Европа, трябва не само да се научим да мечтаем за утопии, но и да се научим активно да живеем в тях. Както казва словенският философ Славој Жижек, същността на преследването на тази истинска утопична идея се състои в оформянето на реалността и отварянето на пространство за едно възможно друго и по-добро бъдеще.

Този Ор-ed е изготвен в рамките на лятното училище “Следващо поколение” на мрежата WB2EU от 17 младежи от 13 държави на хърватския остров Црес. Публикацията е част от проекта за бъдещето на Западните Балкани и

WB2EU

CENTER FOR EUROPEAN REFUGEES,
MIGRATION AND ETHNIC STUDIES

разширяването на ЕС „WB2EU”, съфинансиран от Европейската комисия в рамките на програмата “Еразъм+ Жан Моне”. www.wb2eu.eu.

Линк към оригиналния текст на английски език: <https://www.wb2eu.eu/?p=7749>